

Вакулюк Дмитро Васильович,
курсант 3-го курсу ННІ № 1 Національної
академії внутрішніх справ
Науковий керівник: професор кафедри
оперативно-розшукової діяльності
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент
Марков М. М.

ЗАКОННІСТЬ ОСОБИСТОГО ОБШУКУ ПІД ЧАС ЗАТРИМАННЯ

Важливість даної теми полягає у забезпеченні охорони прав, свобод та законних інтересів затриманої особи у вчиненні злочину та особистої безпеки поліцейського. Проблема регламентації порядку проведення слідчих (розшукових) дій під час затримання особи без ухвали слідчого судді, суду тягне за собою ряд негативних наслідків, які на практиці, в більшості випадків, виражаються у непрягненні до кримінальної відповідальності винної особи.

Проводячи дослідження на дану тематику, хочу зазначити, що затримання без ухвали слідчого судді, суду являє собою тактичну операцію. Тобто сукупність всіх узгоджених оперативно-розшукових, слідчих (розшукових) дій та інших процесуальних дій, які обумовлені спільною метою, а саме: затримати особу, підозрювану у вчиненні злочину, відповідно до вимог чинного законодавства.

Також потрібно визначити, що є підставою проведення обшуку особи. Виключно затримання особи чи можливо проводити на підставі ухвали слідчого судді? Це питання залишається повною мірою не дослідженим, оскільки прямої вказівки на проведення обшуку особи на підставі ухвали слідчого судді в законодавстві не передбачено. Отже, обшук особи при затриманні. Що це і як правильно діяти під час його проведення?

Відповідно до статті 208 Кримінального процесуального кодексу України (далі КПК України) уповноважена службова особа, слідчий, прокурор може здійснити особистий обшук затриманої особи, з дотриманням правил, передбачених частиною 7 статті 223 і статтею 236 КПК України [1]. Тобто залучити понятих та фіксувати процес за допомогою відео- та аудіозапису. Таким чином, якщо особа затримується у порядку статті 208 КПК України, фактично відомості в момент затримання внести не можливо у зв'язку з неможливістю доступу слідчого на місці затримання до Єдиного реєстру досудового розслідування (далі ЄРДР). Звідси виникає колізія у застосуванні норм процесуального законодавства. Тому що, в статті 214 КПК України передбачено, що єдиною слідчою (розшуковою) дією, яка проводиться до моменту внесення відомостей до ЄРДР, являється огляд місця події. Виникає питання, чи є обшук особи під час затримання законним, а всі отримані докази допустимими?

Необхідність проведення особистого обшуку на місці затримання до внесення відомостей в ЄРДР є важливим тактичним моментом. Оскільки, необхідність проведення особистого обшуку особи під час затримання, являється гарантією забезпечення особистої безпеки уповноваженої особи на затримання. Існує багато прикладів, коли затримані, які не були належним чином обшукані, діставали з кишень холодну зброю та інші предмети, що могли становити загрозу життю чи здоров'ю поліцейського чи собі. Це могли бути різних видів ножі, «заточки», леза і т. д. Траплялися випадки, коли особа прямо в камеру проносила наркотичні засоби та інші речовини, що заборонені до обігу.

Підсумовуючи все вище сказане, хочемо зауважити, що затримання особи без ухвали слідчого судді, суду - це складний комплекс дій, що потребує хорошої тактичної підготовки, який повинен відповідати вимогам, що закріплені в процесуальному законодавстві. Для того, щоб в майбутньому можливо було визнати отримані докази допустимими для доведення вини затриманого.

Із практики Верховного Суду, одним із таких рішень є постанова колегії суддів Касаційного кримінального суду Верховного Суду, справа № 756/8425/17, провадження № 51-859км19 [2]. Суд у своєму рішенні зазначив, що при проведенні особистого обшуку та складенні протоколу особистого обшуку, необхідною передумовою є складення протоколу затримання відповідно до вимог процесуального законодавства. У протоколі потрібно зазначати точний час затримання, відповідно до статті 209 КПК України, а саме: з моменту, коли особа силою або через підкорення наказу змушена залишатися поряд із уповноваженою службовою особою чи в приміщенні, визначеному уповноваженою службовою особою. Тому суд ставить під сумнів допустимість всіх доказів, які були отримані внаслідок порушення порядку складення протоколу затримання, відповідно вимогам передбачених частиною 5 статті 208 КПК України.

Отже, має бути визначено в законодавстві детальний порядок проведення особистого обшуку під час затримання у поєднанні з порядком початку досудового розслідування, передбаченого статтею 214 КПК України, для усунення колізій, що виникають при застосуванні норм законодавства.

Список використаних джерел:|

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI ; в ред. від 16 січ. 2020 р. Верховна Рада України : [сайт]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

2. URL: <https://sud.ua/ru/news/publication/200050-kks-viznav-vsi-dokazi-u-spravi-nedopustimimi-oskilk-politsiya-trimala-osobu-bez-skladennya-protokolu>.